

IN MEMORIAM

NICOLAE SACALI -CALATA
(28 ianuarie 1944 – 4 februarie 2015)

Născut la București, într-o familie de țărani provenind din zona Munților Apuseni, Nicolae Sacali a absolvit, în 1968, Facultatea de Filosofie, secția Pedagogie. Între 1968 și 1974 a fost cercetător la Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice. În perioada 1974-1979 a urmat studii masterale și doctorale de filosofie la Universitatea de Stat Ohio din SUA, după care a revenit la institut, unde a lucrat până la desființarea acestuia, în urma scandalului „afacerea” meditației transcendentală. Din 1982 și până la evenimentele din decembrie 1989, a fost angajat ca educator și logoped la Școala Ajut Toare nr. 8 din cartierul Dărmăroaia, București. Este unul dintre membrii fondatori ai noului Institut de Științe ale Educației (1990), fiind desemnat șef al secției Teoria Educației. Câțiva ani mai târziu devine director al Universității Populare „Ioan I. Dalles” (1993). A fost profesor la Universitatea de Teatru și Film și la Universitatea „Dimitrie Cantemir”, precum și visiting professor la mai multe universități din străinătate. Ca director al Universității Populare, a fondat revista „Paideia” (revista număr deja 20 de ani de apariție neîntreruptă). A fost Președintele Asociației Naționale a Universităților Populare și membru al Asociației de Studii Avansate de Teoria Curriculumului. În anul 2008 a primit premiul Academiei Române pentru lucrarea *Pedagogia culturii* (2006).

Viața și activitatea sa au fost jalonate de urcușuri și coborâșuri, de mari promisiuni și de o risipă demnă de un nabab. O figură de pedagog de tranziție, format într-o lume, dar cu studii avansate urmate în altă, aflată la antipod; cu doctorat american și apoi „carte de muncă” în Dărmăroaia, cu bucuria de a reveni la institut după schimbarea regimului și plecarea intempestiv de aici; militând pe baricadele jurnalismului pe teme de învățământ, dar și meșteșugind la versuri, delectându-se cu lectura lui Ezra Pound, schișând un proiect de lege pentru educația adulților sau conversând relaxat cu studenții în amfiteatru. Viața sa a fost o sinusoidă care i-a marcat cariera, însuși fără a-i deforma substanțial caracterul.

Consecvent cu sine (în apărarea trioului bine-adevărat-frumos și a pedagogiei – urgisite, în opinia sa, de hegemonia nejustificată a științelor educației), bătăios,

ardent și nu mai puține în catifelate suflete, cu unele idiosincrazii evidente, dar și cuceritor neobosit de afinități electivă; pedagog interesat de schimbul de idei și de convertirea lor în construcție instituțională; în fond, un perenialist („marii maeștri” ai pedagogiei universale și ai celei românești interbelice nu sunt literar moarte, ci rezervoare care pot alimenta oricând efortul de reflecție asupra revigorării educației) și un organicist (în sens de păstrare a identității de fond a învățământului românesc, în acord cu ideea că nu de reforme copiate după tipic mondialist am fi avut noi nevoie în ultimii 25 de ani, ci de o reconstrucție a învățământului, dar cu păstrarea fundamentelor sale viabile – modelul francez de organizare și modelul german de pedagogie); cu un ochi spre lumea nordică a lui Grundtvig și cu altul îndreptat spre miticul Ulise, în această rui imagine pedagogul omagia pe cel hălăduind pe valurile vieții, fără a pierde busola interioară (sentimentul nostos-ului/al revenirii la matcă); cochetând cu reveria unei societăți reclamate pe solide fundamente educaționale și intenționând, pe urmele lui John Dewey, să reînnoiască dialogul dintre politeia și paideia, dintre democrație și cultura educației; antielitist, dotat cu un autentic (și îngrijorat) spirit patriotic, Nicolae Sacali consideră educatorul un intelectual care a renunțat să mai numere aripile îngerilor, pentru a se transforma într-un homo faber capabil să sprijine noua generație pentru a-și găsi propriul drum în viață. Ar fi fost în spiritul lui Nicolae Sacali să se întrebe, precum, altădată, Counts: Dare the School Build a New Social Order?

Crezul pedagogic este pregnant artikulat în cea mai încheștată carte a domniei sale: *Întoarcerea zeilor: putere, democrație și educație* (Institutul European, 2011). Autentică putere a omului privește numai educația și democrația – a adăra, socializarea inteligenței: „Pentru că numai învățătura împărtășită de cât mai multe minți poate scoate specia umană din noaptea întunerică, să elibereze omul de spaimile ancestrale și de tirania împăcatele istoriei”. Acest crez este, de-acum încolo, și un testament cultural.

Nicolae Sacali -Calata reprezintă un caz deosebit de încredere în forțele vindecătoare și creatoare ale educației, și asta într-o vreme de relativizare accelerată a valorilor, a reperelor, a credințelor.

Opere principale: *Suedia și coala suedeză* (1998); *N.F.S. Grundtvig, danaismul și civilizația nordică* (2000); *Politica culturală și politica educațională* (2001); *Vino, bunule Ibis!* (2003); *Pedagogia culturii de la Homer la Platon – Fundamentele culturii europene* (2006); *Întoarcerea zeilor: putere, democrație și educație* (2011). A publicat și literatură: *Roibul* (poezii, 1990), *Morile Domnului* (poezii, 2000), *Norul / The Cloud* (povestiri, 2004).

CS Dan Badea